

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för Veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Hippologenheten

Seminariekurs i hästens biologi, 5 hp

2015

**Grupphållningens påverkan på inridning och välfärd
hos häst**

Linnéa Eriksson

HANDLEDARE:

Karin Morgan, Strömsholm

Seminariekurs i hästens biologi (HO0084) är en obligatorisk del i hippologutbildningen och syftar till att ge de studerande grundläggande träning i att självständigt och på ett vetenskapligt sätt kunna analysera och relatera olika värden, samt redogöra för uppgift skriftligt och muntligt. Föreliggande arbete är således ett studentarbete på A-nivå och dess innehåll, resultat och slutsatser bör bedömas mot denna bakgrund.

INNEHÅLL

REFERAT	4
INLEDNING	4
Problem	5
Syfte	5
Frågeställning	5
LITTERATURSTUDIE	5
Inläring	5
Välfärd.....	7
Diskussion	9
Slutsats	11
REFERENSER.....	12
Litteratur.....	12

REFERAT

Hästen har ett behov av social kontakt, den vilda hästen är beroende av sin flock för att överleva, och vistas alltid i en flock om tre till fem hästar. Även den domesticerade hästen har alltså detta behov och är även de skapta för att gå i grupp. Den har en mycket god inlärningsförmåga och vid inridning av hästen används olika typer av inläring.

Problemet var att många trots detta stallar upp hästen i individuella boxar med mycket begränsad social kontakt med andra hästar. Det behövs fler studier och mer kunskap om vad det psykiskt och fysiskt innebär för den unga hästen att bli uppstallad under dessa förhållanden. Syftet var att undersöka om att hålla unghästar i grupp kan påverka unghästen gällande olika faktorer i inridningen och dess välmående. Frågeställningarna lyder: Kan hållning av unga hästar i grupp underlätta vid inridning jämfört med individuell uppstallning? Kan hållning av unga hästar i grupp främja hästens välfärd jämfört med individuell uppstallning?

Hästar som gick i grupp hade lättare att lära sig, och lärde sig snabbare jämfört med individuellt uppstallade hästar. De individuellt uppstallade var även mer aggressiva gentemot sina tränare, utvecklade mer stereotyper, var mer svårhanterliga och utförde fler onormala beteenden än hästar uppstallade i grupp. Hästens sociala beteende påverkas långsiktigt av avsaknad av social kontakt, och kan göra det farligare att släppa ihop sådana hästar med varandra.

Slutsatsen blev att när den unga hästen hålls i grupp påverkas både dess beteende, inlärningsförmåga och välfärd positivt jämfört med individuell uppstallning. De blir mindre aggressiva, vilket innebär att de blir säkrare att hantera, deras inlärningsförmåga förbättras och de lär sig snabbare och mer effektivt samt de mår bättre både psykiskt och fysiskt än de hästar som är individuellt uppstallade.

INLEDNING

I det vilda vistas hästen i flock för att skydda sig mot rovdjur och är beroende av detta för att överleva. Genom att vistas i en större grupp minskar risken för att enskilda individer blir offer för rovdjur, och det ökar chansen för att någon av individerna uppfattar faran och varnar de andra. Detta levnadssätt innebär att hästen har ett behov av social kontakt. Hästens flockstruktur kallas för "haremsflock" och innebär att det är en hingst i varje flock med två till fyra ston samt stonas icke könsmogna avkommor. Den domesticerade hästen går dock oftast inte i harem, då människor gärna skiljer på könen. Då kan ston bilda grupper med besläktade ston eller bilda par med obesläktade ston, och valacker fungerar som något mellanting mellan ston och hingstar beroende på könsskäraktär. (Planck & Rundgren 2005)

Hästen har en mycket god inlärningsförmåga, och kan skilja på exempelvis olika ljud, saker de ser och olika människors identitet. De två främsta kategorier av inläring är icke associativ och associativ inläring. I icke associativ inläring utsätts hästen för ett stimuli som den kan bli antingen habituerad (hästen vänjer sig vid något, som vid till exempel sadeltämjning) eller sensibiliserad (hästen blir känsligare eller räddare för något, motsatsen till habituerad) för,

medan associativ inläring innebär att hästen kopplar ihop två eller fler stimuli. Det finns också två sätt för associativ inläring att ske: klassisk betingning (hästen reagerar på ett nytt stimuli genom att koppla ihop det med ett gammalt stimuli, som till exempel ljudet av fodervagn med att få mat) och operant betingning (hästen lär sig att ett beteende leder till en belöning eller bestraffning). Dessa olika sätt av inläring används när unga hästar rids in. (McGreevy 2012)

Hästens sinnestillstånd påverkar inlärningsförmågan. Att hästen får vara social med andra hästar, att den får en korrekt foderstat och att den får vara ute och göra sig av med överskottsenergi är faktorer som kan påverka sinnestillståndet hos hästen och därmed förbättra inlärningsförmågan. Även rädsla eller frustration sänker hästens inlärningsförmåga. (Wittbom 2013)

Problem

Hästen är i grunden ett flockdjur, och är gjord för att gå i grupp (Planck & Rundgren 2005). Trots detta står många av våra domesticerade hästar i enskilda boxar på stall med begränsad social kontakt med andra hästar (Michanek & Ventorp 2001). Hur detta påverkar den unga hästens inlärningsförmåga och psykiska och fysiska välmående är inte allmänt känt, och det behövs fler studier och mer kunskap inom detta område. Det finns dessutom ytterst lite forskning om inridning av häst och om hästens välfärd.

Syfte

Att undersöka huruvida den unga hästen påverkas av att vara uppstallad enskild jämfört med att vistas i grupp med andra hästar vid inridning gällande inläring, beteende och välfärd.

Frågeställning

Kan hållning av unga hästar i grupp underlätta vid inridning jämfört med individuell uppstallning?

Kan hållning av unga hästar i grupp främja hästens välfärd jämfört med individuell uppstallning?

LITTERATURSTUDIE

Inläring

Grupphållning påverkar hästens inlärningsförmåga positivt och gör den lättare att hantera och träna enligt Søndergaard & Ladewig (2004). I deras studie användes 20 danska varmblodshingstar som blev hanterade under två vintersäsonger. Försöket påbörjades när unghingstarna hade avvants vid cirka sex mån ålder och de var då inte hanterade tidigare. Studien bestod av två likadana försök; tio unghingstar födda 1997 och sedan tio födda 1999 där fyra hästar var uppstallade individuellt i box, och de resterande i två gruppboxar med tre hästar i varje. Hästarna var uppstallade från mitten av september till mitten av maj, och gick alla tillsammans på bete resten av året. Försöket avslutades när de påbörjade sin andra sommarsäsong vid två års ålder. Hästarna tränades tio minuter tre gånger i veckan och

sammanlagt tränades varje häst 20 timmar under båda vintersäsongerna. Träningen, som gick ut på att hästarna blev ledda, uppbundna, rörda med mera, utfördes i ett antal steg enligt ett schema och för att gå vidare till nästa steg var hästen tvungen att klara av det pågående steget. Innan träningen började sprang hästen lös tills den antingen frivilligt gick fram till tränaren eller stod stilla och tillät sig bli fångad. De mätte hur många gånger hästen bet, sparkade och lämnade avföring per tränings-session samt hur många tränings-sessioner som behövdes per steg. Även tränarna blev utvärderade efter hur många gånger en häst gick vidare till nästa steg i förhållande till totala antalet träningar, men det var en signifikant skillnad mellan tränarna gällande hur många gånger varje häst gick vidare till nästa steg båda perioderna.

De hästar som var individuellt uppstallade sprang lösa längre än de som var uppstallade i grupp och bet och sparkades även mer, medan de uppstallade i grupp lämnade mer avföring. Antal tränings-sessioner per steg varierade mellan vinterperioderna (5 sessioner per steg den första och 3,7 sessioner per steg den andra). De hästar som var uppstallade i grupp klarade totalt av fler steg än de som var uppstallade ensamma, men denna skillnad sågs endast den andra vintersäsongen. Slutsatsen var att de sociala omgivningarna påverkar beteendet hos hästen både före och under tränings-sessionen, och grupphållning påverkar beteendet positivt under träning. Och att resultaten tydligt visar fördelarna med att hålla unga hästar i grupp. (Søndergaard & Ladewig 2004)

Även Rivera et al. (2002) visar på att grupphållning kan påverka hästens inlärningsförmåga och beteende positivt i samband med träning där 16 åringar av rasen arabiskt fullblod (elva valacker och fem ston) användes i studien. Hästarna blev slumpmässigt utvalda till fyra olika grupper: sex stycken gick i hage och blev tränade, sex stycken stod på stall och blev tränade, två stycken gick i hage utan träning, och två stod på stall utan träning där de sista fyra var kontrollgruppen. Hästarna som gick i hage gick i flock i en hage som var cirka tre hektar. Hästarna på stall hade varsin box som var strödd med kutterspån eller halm med galler mellan boxarna som tillät begränsad social interaktion. Studien genomfördes under vintern när näringen i gräset var som minst för de som gick i hage då alla hästar då hade liknande foderstater. Det var en erfaren tränare och en oerfaren tränare som tränade hästarna i studien. Dessa tilldelades tre hästar ur den uppstallade gruppen och tre ur den gruppen i hage var. Hästarna blev tränade i rundkorall fem dagar i veckan i 28 dagar. Hästarna blev filmade på dag 0, 7, 21 och 28 och hjärtfrekvensen mättes på hästarna dessa dagar. Träningen bestod av att vänja hästen vid gramma, trän, sadelpadd, sadel, ryttare på ryggen och sedan kunna rida i skritt, trav och galopp. Kontrollgruppen släpptes i rundkorallen men blev inte tränade. Det togs blodprover på alla hästar på dag 7, 14, 21 och 28, innan träning, i slutet på träningen, 15 minuter efter träningen samt 75 minuter efter träning och hjärtfrekvensen mättes mellan 60 minuter innan träning och 75 minuter efter träning. Beteendet mättes med hjälp av ett etogram där det observerades om hästens nacke var spänd och hur den höll huvudet, hur hästen höll svansen, om hästen bockade och/eller hoppade, och hur lång tid det tog från det att hästen kom in i rundkorallen tills det att sadeln låg på hästen och sadelgjorden var spänd.

Resultatet visade att det tog längre tid för de uppstallade hästarna att genomföra hela träningsproceduren än för de som gick i hage, och det tog också längre tid för de uppstallade hästarna att vänja sig vid utrustning och träningsproceduren. Det var däremot ingen skillnad mellan de två grupperna gällande ridningens varaktighet (tiden mellan uppsittning till avsittning) och inte på hur de bar sin svans. Inte heller blodproverna visade inte någon signifikant skillnad mellan de olika grupperna. De uppstallade hästarna var mer spända i nacken och gick med huvudet uppåt längre samt bockade och hoppade mer än de som gick i hage. Däremot hade hästarna på stall en lägre vilopuls innan träning än de som gick i hage, men det var ingen signifikant skillnad under eller efter träning. (Rivera et al. 2002)

Slutsatsen var att den fysiologiska datan i studien inte visar någon skillnad mellan de olika uppställningarna, men den visar att träning för första gången är stressfullt för den unga hästen. (Rivera et al. 2002)

Välfärd

Även hästens välfärd kan påverkas av hur hästen är uppstallad, detta visar Visser, Ellis & Van Reenen (2008) i sin studie där syftet var att undersöka huruvida olika sorters uppställning påverkar välfärd och beteende hos unga hästar när denne stallas upp för första gången.

Trettiosex tvååriga hästar, 18 valacker och 18 ston användes i studien. Arton hästar stallades upp individuellt och 18 hästar stallades upp i par. De vägdes innan, under och efter studien. De individuellt uppstallade hästarna kunde se och höra andra hästar men inte integrera med dem, medan de som var uppstallade i par kunde integrera med de hästar som stod i boxen bredvid genom galler. Studien pågick i tolv veckor: vecka 1-3 observerades beteendet hos hästarna (vecka ett observerades hästarna i 10 minuter per timme, åtta timmar per dag, medan observatören vecka två och tre gick genom stallgången var femte minut och dokumenterade hästarnas beteende). Resterande veckor blev hästarna hanterade två gånger i veckan genom borstning, lyftning av hovar och uppbindning m.m. och i slutet av studien undersöktes förekomsten av stereotypier för varje häst. (Visser, Ellis & Van Reenen 2008)

Denna studie visade att alla hästar tillbringade mellan 50 och 65% av tiden till att äta, den första veckan tillbringade hästarna uppstallade i par signifikant mer tid till att äta jämfört med de individuellt uppstallade hästarna, medan de individuellt uppstallade tillbringade mer tid till att stå vaksamt och sova eller dåsa jämfört med de uppstallade i par. Frekvensen av de flesta beteenden var högre för de individuellt uppstallade hästarna. De tuggade mer på väggarna och krubban samt gnäggade och frustade mer alla tre veckor. Den första veckan lämnade de mer avföring, stegrade sig och flemade mer, och den andra och tredje veckan skrapade de mer med hovarna och sparkade mer än de uppstallade i par. Fyra av de 18 hästarna som var uppstallade individuellt hade i slutet av studien utvecklat krubbitning, åtta andra hästar vävde och fyra av dessa boxvandrade även. Totalt sett hade 67% av hästarna uppstallade individuellt utvecklat en eller två stereotypier, medan ingen av hästarna uppstallade i par utvecklade någon stereotypi. Hästarna uppstallade i par gick även upp mer i vikt än de som var uppstallade individuellt. (Visser, Ellis & Van Reenen 2008)

Studien visade tydligt att plötslig isolerad uppställning är stressande för den unga hästen och leder till stereotypier och onormala beteenden. (Visser, Ellis & Van Reenen 2008)

Yarnell et al. (2015) utförde en studie där 16 hästar av blandade raser och åldrar användes, åtta ston och åtta valacker varav en av hästarna visade det stereotypiska beteendet krubbitning. Studien pågick i en månad då hästarna varje vecka stallades upp i en av fyra olika sorters uppställningar i fem dagar från 08.00-16.00, och gick sedan i gräshage i två dagar innan nästa uppställning, de gick även i gräshage under nätterna. De fyra olika uppställningarna var individuell uppställning utan fysiskt kontakt (SHNC), individuell uppställning med begränsad fysiskt kontakt (SHSC), uppställning i par med full fysisk kontakt (PHFC) och gruppuppställning med full fysisk kontakt (GHFC). Första, andra och tredje dagen togs prover av avföring för mätning av kortikosteronhalten som är ett

stresshormon. Värmebilder av den högra och vänstra sidan av huvudet togs tre gånger dagligen på varje häst, där ögonens medeltempertur dokumenterades. Detta kan användas som en utvärdering av kortvarig stress. Även hästens rektaltemperatur mättes vid samma tidpunkter. För att värdera hur hästen var att hantera noterades hur hästen reagerade vid mätningen av rektaltemperaturen samt tillpassningen av grimman som mätte ögontemperaturen. Hästens beteende dokumenterades den fjärde dagen varje uppställningsperiod med hjälp av ett etogram. I etogramet registrerades följande aktiviteter: stående (stillastående), liggande (på sidan eller på bröstet), aktiv (skritt, trav eller galopp), social (positivt eller negativt socialt beteende) och ätande (ätande av hö, gräs eller drickande av vatten).

Resultatet visade att kortikosteronhalten i avföringen ökade ju mer isolerade hästarna blev; individuell uppställning utan fysisk kontakt hade signifikant högre halt jämfört med alla andra uppställningar. Medelögontemperaturen var högst i uppställning i par med full fysisk kontakt och signifikant lägre i gruppuppställning med full fysisk kontakt jämfört med alla andra uppställningar, och rektaltemperaturen visade liknande resultat. (Yarnell et al. 2015)

Det var en signifikant skillnad på beteendet mellan de olika uppställningarna, hästarna i gruppuppställning med full fysisk kontakt stod upp mindre och de rörde sig mer och visade mer negativa sociala beteenden (aggressiva beteenden, bakåtstrukna öron, sänkt huvud och hals, dominant kroppsposition, hota att bita/sparka eller bita/sparka) i både grupp- och paruppställningen. Alla hästar var svårare att hantera i individuell uppställning utan fysiskt kontakt jämfört med de andra uppställningarna. Hästen som krubbet visade endast detta beteende i individuell uppställning utan fysiskt kontakt. (Yarnell et al. 2015)

Slutsatsen blev att viss uppställning kan orsaka stress och påverka hälsan och välfärden hos hästen negativt. Gruppuppställning förser hästen med en miljö där de kan utföra sina naturliga beteenden och tillåter social kontakt med artfränder och höjer därmed hästens välfärd. (Yarnell et al. 2015)

Avsaknaden av social kontakt för en häst kan leda till långsiktig påverkan av dennes sociala beteende, detta visade Christensen et al. (2002) i en studie där 19 tvååriga hingstar stallades upp i nio månader antingen i individuella boxar (sju stycken) eller i grupper om tre (12 stycken). Efter nio månader blev hästarna släppta i två olika två hektar stora hagar skilda av ett staket; de som var uppstallade individuellt i en hage och de uppstallade i grupp i den andra. Det fanns rikligt med gräs i båda hagarna och hästarna fick inget annat foder. Dag 48 släpptes de båda grupperna ihop genom att staketet togs bort. Med hjälp av ett etogram mättes hästarnas sociala beteende dag 1 (3 timmar per grupp), 2 (tre timmar per grupp), 5-47 (72 timmar per grupp), 48 (tre timmar) och 49 (tre timmar). Även hästarnas närmaste grannar noterades.

Resultaten visade på att de tidigare individuellt uppstallade hästarna dag 1 och 2 ägnade sig mer åt interaktioner med de andra i gruppen än de som varit uppstallade i grupp, de undersökte mer och hälsade mer på de andra. De visade även mer aggressiva beteenden. Däremot var det ingen signifikant skillnad mellan resterande beteenden. Dag 5-47 ägnade sig de tidigare individuellt uppstallade hästarna mer åt att integrera med de andra än de som varit uppstallade i grupp, de ägnade sig både mer åt vänliga beteenden såsom putsning och lek samt aggressiva beteenden som hot. De som hade varit uppstallade i grupp ägnade sig mer åt lågintensiva agonistiska beteenden såsom förflyttning (närmandet av en häst orsakar en annan att flytta på sig utan uppenbara aggressioner). De hästar som tidigare varit uppstallade i grupp hade oftast sina tidigare gruppmedlemmar som sin närmsta granne, medan de individuellt

uppstallade inte integrerade mer med sina tidigare boxgrannar. Dag 48 och 49, när de båda grupperna släpptes ihop reagerade inte de individuellt uppstallade hästarna lika kraftigt som vid första hopsläppet, och var mer lekfulla än de som var uppstallade i grupp, för övriga beteenden fanns ingen skillnad mellan grupperna. (Winther Christensen et al. 2002)

Slutsatsen var att det fanns skillnader i det sociala beteendet mellan de båda grupperna: de som varit uppstallade i grupp umgicks med de som de tidigare hade varit uppstallade med, medan de individuellt uppstallade inte umgicks mer med de som varit deras boxgranne. Detta tyder på att fullskalig social kontakt är nödvändig för att skapa relationer. Avsaknaden av social kontakt under uppställningen medförde att de individuellt uppstallade hästarna integrerade mer med andra hästar, både aggressivt och vänligt. Efter sex veckor med obegränsad social kontakt minskade reaktionen vid hopsläpp med nya hästar hos de individuellt uppstallade hästarna. Hingstar är känsliga mot avsaknad av socialt beteende och detta kan långsiktigt påverka deras sociala beteende. (Winther Christensen et al. 2002)

DISKUSSION

Kan hållning av unga hästar i grupp underlätta vid inridning?

I samband med inridning krävs hantering av hästen och säkerhet är då en mycket viktig faktor. Hästar som är uppstallade i grupp är mindre benägna till att bita och sparka sin tränare än hästar som är uppstallade individuellt, vilket leder till att det är säkrare för de som tränar och rider in unga hästar att ha dessa i grupp (Søndergaard & Ladewig 2004). De som går i grupp är även mer lätthanterliga än individuellt uppstallade och även det ökar säkerheten för människan som hanterar dem (Yarnell et al. 2015; Søndergaard & Ladewig 2004). Däremot kan även grupphållning medföra en viss risk för tränaren när denne behöver gå in i flocken då de hästar som går i grupp kan visa aggressiva och hotfulla beteenden mot varandra (Yarnell et al. 2015, Winther Christensen et al. 2002)

Hästens inläring är också en viktig del av träning och inridning. Även då visade grupphållning ha en positiv effekt då hästarna lärde sig snabbare och var mindre spända under träningsessioner när de var uppstallade i grupp jämfört med individuell uppställning (Søndergaard & Ladewig 2004; Rivera et al. 2002).

I studien utförd av Søndergaard & Ladewig (2004) användes de 20 hästarna under två vinterperioder, vilket är ett bra sätt att öka antal mätningar och på så sätt få ett säkrare resultat, men eftersom att hästarna då blir ett år äldre andra perioden kan deras beteende och hur de reagerar på uppställning och inlärningsförmågan eventuellt ändras och det kan bidra till att även resultaten ändras.

I studien av Rivera et al. (2002) användes istället 16 hästar, och då uppdelade i fyra olika grupper med fyra hästar i varje, att det användes så få hästar i varje grupp kan definitivt påverka resultatet och göra det mindre säkert. Dessutom var det två personer som tränade hästarna, en oerfaren och en erfaren och dessa fick hästar tilldelade sig efter deras erfarenhet (den mindre erfarna fick de mer "lätthanterliga" hästarna) och detta kan också bidra till att resultatet inte blir detsamma som om de båda tränarna var på samma nivå.

Kan hållning av unga hästar i grupp främja hästens välfärd?

Det är många faktorer som bidrar till att hästen välmående kan försämrans, stress är ett exempel. Unghästar i individuell uppstallning är mer stressade än unghästar uppstallade i grupp, i studien som Visser, Ellis & Van Reenen (2008) gjorde utvecklade hela 67% av hästarna uppstallade individuellt stereotypiska beteenden, som ofta är tecken på stress eller frustration (McGreevy 2012) medan hästarna som var uppstallade i grupp inte utvecklade några. Även Yarnell et al. (2015) visade på detta då det i den studien fanns en häst som sedan tidigare krubbet, men under studiens gång sågs den endast krubbita när den var uppstallad isolerad och alltså inte kunde se eller röra någon annan häst. Individuellt uppstallade hästar utför också andra beteenden såsom gnäggande, frustande, stegrande med mera mer än de i grupp, som även det kan vara tecken på stress eller frustrationer (Visser, Ellis & Van Reenen 2008). Det finns även sätt att mäta stress hos hästen, att mäta kortikosterolhalten i avföringen och att mäta ögontemperaturen är exempel på det som utfördes av Yarnell et al. (2015) där båda sätten visade att hästar i grupp visade minst tecken på stress jämfört med de andra uppstallningarna. Detta innebär att hållning av hästar i grupp kan minska stressen hos hästar och därmed höja välfärden.

I Visser, Ellis & Van Reenens (2008) studie användes 36 hästar, vilket är så många att det ger ett relativt säkert resultat, det var också lika många ston som valacker. Däremot ändrades observationsmetoden under studiens gång: vecka ett observerades hästarna i tio minuter per timme, åtta timmar per dag, medan observatören vecka två och tre gick genom stallgången var femte minut och dokumenterade hästarnas beteende. Ingen av metoderna är optimala då många beteenden kan missas, men med den metoden som användes vecka två och tre kan det vara svårt att bedöma vad hästen faktiskt gör och vad som kan ha orsakat den här sortens beteende. Det beteende hästen utför kan också då bero på att personen i fråga faktiskt går igenom stallgången, som kan kopplas ihop med utfodring eller liknande.

I Yarnell et als. (2015) studie användes hur hästen reagerade vid mätningen av rektaltemperaturen samt tillpassningen av grimman som mätte ögontemperaturen för att värdera hur hästen var att hantera. Jag tycker inte att detta var en säker metod för att värdera hur hästen var att just hantera då hur den reagerade på detta kan ha att göra med andra saker så som att den kan varit skygg om huvudet eller bakskygg, vissa hästar kan ha varit mer vana vid grimmor och termometrar än andra och därmed reagerat annorlunda.

En av hästens naturliga behov är social kontakt (McGreevy 2012), och avsaknad av detta resulterar i att hästens beteende förändras menar Winther Christensen et al. (2002). När de tidigare individuellt uppstallade hästarna först släpptes ihop visade de mer aggressiva beteenden mot varandra än de som hade varit uppstallade i grupp. Detta kan bero på att de individuellt uppstallade hästarna inte var bekanta med varandra sedan innan, medan den andra gruppen hade varit i samma grupp hela försöket. Däremot fortsatte detta beteende hos de individuellt uppstallade hästarna genom hela resterande studien, dock inte lika intensivt, och även när de båda grupperna släpptes ihop reagerade de tidigare individuellt uppstallade hästarna mer, om än inte lika intensivt som första gången de släpptes ihop. Detta tyder alltså på att hästarnas sociala beteenden påverkas utav uppstallningen under en längre tid. Det är säkrare att släppa ihop hästar med varandra som är vana att gå i grupp då dessa inte leker och utför aggressiva beteenden lika mycket som hästar som har varit individuellt uppstallade och därmed ökar skaderisken hos hästen. (Winther Christensen et al. 2002)

Att ha mark för lösdrifter kanske inte alltid är självklart, det kostar pengar som många hästägare inte har. Däremot måste inte grupphållningen ske på stora ytor eller ens utomhus.

Flera studier visade på att även gruppboxar främjade hästens välfärd, inlärningsförmåga och beteende, och gruppboxar kan kombineras med utevistelse i grupp i hage. (Søndergaard & Ladewig 2004; Visser, Ellis & Van Reenen 2008; Yarnell et al. 2015; Winther Christensen et al. 2002)

För framtida studier skulle det vara intressant att undersöka skillnader när den unga hästen går i så kallad aktiv grupphästhållning jämfört med på lösdrift eller i box avseende inläring och beteende. Det skulle även vara intressant att jämföra välfärden under samma förhållanden och om flockens storlek har betydelse.

Slutsats

Samtliga studier i denna litteraturstudie visar på att grupphållning främjar hästens välfärd jämfört med individuell eller isolerad uppstallning. Grupphållning påverkar också den unga hästens inläring och beteende positivt i samband med träning vilket underlättar vid inridning. Det behövs dock fler studier på den unga hästens inläring och välfärd i samband med inridning och olika typer av uppstallning.

REFERENSER

Litteratur

McGreevy, P. (2012). *Equine Behaviour A Guide for Veterinarians and Equine Scientists*. 2. uppl. Edinburgh: Saunders Elsevier.

Michanek, P och Ventorp, M. (2001). *Att bygga häststall*. Alnarp: SLU.

Planck, C., Rundgren, M. (2005). *Hästens näringsbehov och utfodring*. 2. uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Rivera, E., Benjamin, S., Nielsen, B., Shelle, J., Zanella, A.J. (2002). Behavioral and physiologicirkal responses of horses to initial training: the comparison between pastured versus stalled horses. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 78, ss. 235-252.

Søndergaard, E., Ladewig, J. (2004). Group housing exerts a positive effect on the behaviour of young horses during training. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 87, ss.105-118.

Visser, K. E., Ellis, A.D., Van Reenen C.G. (2008). The effect of two different housing conditions on the welfare on young horses stabled for the first time. *Applied Animal Behaviour Science*, vol. 114, ss. 521-533.

Winther Christensen, J., Ladewig, J., Søndergaard, E., Malmkvist, J. (2002). Effects of individual versus group stabling on social behavior in domestic stallions. *Applied Animal Behaviour*, vol. 75, ss. 233-248.

Wittbom, M.L. (2013). *Flyingemodellen – från föl till final*. Västerås: Sportförlaget I Europa AB

Yarnell, K., Hall, C., Royle, C., Walker, S.L. (2015). Domesticirkated horses differ in their behavioural and physiologicirkal responses to isolated and group housing. *Physiology & Behaviour*, vol. 143, ss. 51-57.